

Anto MIŠIĆ (ur.), *Oči vjere*, Zbornik na čast Josipa Čurića SJ u povodu 75. obljetnice života, Zagreb, Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove, Biblioteka Filozofski niz, knjiga 19, 2002, 264 str.

Josip Čurić se rodio 1. siječnja 1926. kao najmlađe dijete od njih sedmero. Svoje je djetinjstvo i srednjoškolsku gimnazijsku mladost sproveo u bosanskom tipičnom međureligijskom komšiluku. Poslije će taj komšiluk on opisati ovako: Da sam se rodio u kući preko puta, kod obitelji šumara Grlića, bio bih pravoslavac. Da sam se rodio u onoj pozadi našega vrta, kod prometnika Softića, bio bih musliman. Da sam se rodio u zgradi kraj dvorišta, gdje je stanovao povjerenik Sarajevske pivovare Hugo Hofer, bio bih židov. Ali rodio sam se u kući krsne kume Lucije Vukadinović, Prnjavor br. 17, pa sam evo katolik. No u svim navedenim kućama bio sam uvijek s ljubavlju gledan i priman kao da sam član dotične obitelji. Mislim da nije to samo onako pater Čurić napisao. Te su riječi bez sumnje aluzija na njegov temeljni filozofski stav: Svi ljudi bez razlike vjere i nacije imaju isto metafizičko iskustvo o Bogu, koje ih objedinjuje u temeljima njihove ljudske svijesti.

Filozofske i teološke studije završio je u Zagrebu, okrunivši ih na KBF-u doktorskom disertacijom o Mauriceu Blondelu, da bi svoj život potom posvetio visokoškolskim i sveučilišnim katedrama te znanstvenom radu, ne zaboravljajući pri tom svećeničko djelovanje kao izvrstan i drag akademski propov-

jednik, koji povezuje duboke misli svoga temeljnog filozofskog sustava s aktualnim zbivanjem u domovini i svijetu. Bio je radosno svjetlo onima s kojima je u vjeri bio povezan. I još uvijek svijetli u času globalnog integriranja čovječanstva.

Zbornik njemu na čast okupio je kolo poznatih ljudi ne samo iz naše domovine nego i iz ostalih krajeva svijeta. Teško je o njima u kraćem prostoru dati detaljnije informacije. Stoga ćemo ih jednostavno nabrojiti redom kako su njihovi prilozi stizali u redakciju *Zbornika*: T. Vereš, Zagreb; R. Brajičić, Zagreb; A. Gavrić, Fribourg–Zagreb; I. Koprek, Zagreb; E. Runggaldier, Innsbruck; A. Mattakotttil, Pune (Indija); G. B. Sala, München; R. K. Tacelli, Boston; J. Talanga, Zagreb; I. Kešina, Split; C. Morerod, Rim; J. Oslić, Zagreb; Ph. Secretan, Genève; I. Tićac, Rijeka; N. Stanković, Zagreb.

Stručnost, izvornost i znanstvena ambicija krasi sve priloge navedenih autora. Mi ćemo ovdje nabrojiti one priloge koji eventualno mogu privući veću pozornost bez obzira na njihove autore: Ontološki aspekt Akvinčevih dokaza za Božje postojanje; Moralni subjekt u filozofiji B. Lonergana; Čovjekova čežnja i ispunjenje: psihološka perspektiva; Nedodirljivost ljudskoga života i vjera u Boga; Moralne vrijednosti u svijetu bez Boga; Kantova filozofija religije; Odnos teologije i prirodoslovnih znanosti u 20. stoljeću; Konceptija dijaloga: filozofija znanosti (Popper, Kuhn, Feyerabend); Krićka recepcija G. M. Moorea u svjetlu fenomenologije D. von Hildebranda; *Preambula fidei* — filozofijski ili teologijski problem?

Zbornik nosi naslov *Oči vjere*. Izabran je prema spomenutom temeljnom filozofskom stavu patra Čurića i njegovoj disertaciji o Blondelu, a prema pisanju biskupa Škvorca smisao mu je povezan s djelcem P. Rousselota *Les yeux de la foi* — *Oči vjere*, koje nam otkriva jedan od bitnih elemenata vjerovanja u Boga

— Božju naime milosnu atrakciju k sebi očitovanu u našoj konaturalnoj spoznaji (intuiciji) Boga. (M. Škvorc, *Vjera i nevjera*, Zagreb, 1982, str. 1909.). P. Rousset je taj izraz posudio od sv. Augustina, koji govori *de oculo fidei*. Mi naime i poslije pada praroditelja ostajemo u vrhunarnom redu, a ne u redu čiste naravi (*naturae purae*). Svjetlo milosti nam je isto toliko intimno koliko i svjetlo uma. Zapravo ta su dva svjetla savršeno objedinjena i prisutna su u činu naše vjere u Boga, koju inače zovemo filozofskom vjerom.

Na kraju ovog kratkog prikaza nešto o broju citata nas hrvatskih pisaca prisutnih u ovom Zborniku. Ukupni broj tih citata iznosi oko 450. Od toga hrvatski se autori citiraju samo 20 puta. Ne bih rekao da smo mogli citirati još mnogo više, nego je literatura na hrvatskom jeziku o temama o kojima u Zborniku pišemo vrlo oskudna. Neka nam Zbornik bude poticaj da još svi, skupa sa počašćenim patrom Ćurićem, neumornije pišemo o filozofskim temama.

Filozofija je posebna snaga jednoga naroda.

Rudolf BRAJIČIĆ

Julije DEROSI (ur.), *Bartol Kašić i Biblija*. Zbornik radova s predstavljanja prvotiska Kašićeva hrvatskog prijevoda Sv. Pisma u Pagu 30. ožujka 2001., Pag, Matica hrvatska, 2002., 176 str.

Pred nama je zbornik radova s predstavljanja prvotiska Kašićeva hrvatskoga prijevoda Sv. pisma. Već nas prve stranice zbornika, u *Popratnoj riječi msgr. Marijana Oblaka*, zadarskog nadbiskupa u miru, vrlo sažeto no iscrpno obavještavaju o osnovnim povijesnim činjenicama koje moramo poznavati želimo li u punom smislu riječi pristupiti bavljenju ponudenoj tematikom.

Bartol Kašić, (Pag 1575. — Rim 1650.), svećenik–isusovac, teolog, bibličar, liturgičar, znanstvenik i jezikoslo-

vac, ušao je u povijest hrvatske kulture kao autor prvoga hrvatsko–talijanskog rječnika i prve hrvatske gramatike (1604.), kao prevoditelj Rituala rimskog (1640.) te kao autor prvoga hrvatskog prijevoda Biblije. Dakle, prvi cjeloviti prijevod Svetog pisma na hrvatski jezik imali su Hrvati već 1636. g., ali je svjetlo dana po tisku ugledao tek 2000. Predstavljanje tog prvotiska bilo je 30. ožujka 2001. u gradu rođenja i rane mladosti o. Bartola Kašića, u Pagu, i to na najdostojnijem mjestu Grada — crkvi svete Marije, crkvi Bartolova krštenja.

Uz *Priloge* (str. 129–169) i tekst Josipa Lisca *Novi prinosi kašićologiji* (str. 171–173) na kraju zbornika, knjiga nam donosi i sedam vrlo vrijednih prinosa istaknutih proučavatelja i ljubitelja Kašićeva djela: Ivana Goluba, Vladimira Horvata, Darije Gabrić–Bagarić, Petra Bašića, Julija Derossija i Zlate Derossi. Na te se prinose želim sada osvrnuti onim redosljedom kojim su navedeni u zborniku.

Ivan Golub progovara o *Sudbini Kašićeve Biblije* (str. 9–33) krenuvši od javljanja prijeke potrebe da se puku dadne Božja riječ na njegovu jeziku, preko Bartola Kašića koji tu misao utjelovljuje u djelo, pa sve do mukotrpnog probijanja prijevoda u tisak koje je trajalo više od 350 godina. Dugotrajnim i iscrpnim proučavanjem povijesnih dokumenata iz Arhiva svetog Oficija, uz ostale oblike vlastitog sudjelovanja i zalaganja u izdavanju hrvatske Biblije Bartola Kašića, Golub nas upoznae s mnogim povijesnim činjenicama i nedaćama Kašićeva i Kašiću nesklona doba. Taj nas članak jezgrovito upućuje na činjenicu, koju je već iznosio i Vladimir Horvat, o čudnim stavovima i kobnim utjecajima nekih pojedinaca ili, kako ih sam Kašić naziva, »našijenaca, narodnih štetočina/zlotvora« koji su zbog sebičnih vlastitih interesa, a na opću štetu cijeloga hrvatskoga naroda, spriječili tiskanje Kašićeva prijevoda.